

Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO)

Advies over twee ontwerp-KB's inzake de reductie van het gehalte van vluchtige organische stoffen in decoratieve verven en vernissen en in producten bestemd voor het overspuiten van voertuigen

- **gevraagd door de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, mevrouw Magda Aelvoet, in een brief van 28 maart 2002**
- **voorbereid door de werkgroep *productnormen***
- **goedgekeurd door de algemene vergadering van 18 juni 2002** (zie bijlage 1).

1. Situering

- [1] Het advies werd gevraagd binnen een termijn van drie maanden, zijnde tegen 28 juni 2002.

2. Samenvatting van de opmerkingen

- [2] De raad kan instemmen met dit voorstel in het licht van de verplichtingen van België voortvloeiend uit het Göteborg-Protocol en richtlijn 2001/81/EG. Sommige leden van de raad vinden dat er evenwel verdere stappen moeten worden genomen om de milieuverplichtingen na te komen en de gezondheidsrisico's te beperken, en verwijzen hiervoor naar de Nederlandse regelgeving. Andere leden van de raad vinden dat er gewacht moet worden op de resultaten van een globale levenscyclusanalyse van zowel de watergedragen als de solventgedragen producten om uit te maken welke maatregelen er nog kunnen genomen worden.
- [3] Sommige leden van de raad vinden het aangewezen om in België op de verpakking van de producten te vermelden welke het gehalte is aan vluchtige organische stoffen (VOS), en hier niet mee te wachten tot er eventueel een overeenstemming hierover wordt bereikt op Europees vlak. Andere leden wijzen erop dat etikettering een Europese aangelegenheid is en vinden dat dit moet worden bediscussieerd op Europees niveau.
- [4] De raad meent dat het niet duidelijk is hoe de normen in bijlage 1 van het ontwerp-KB over decoratieve verven en vernissen toe te passen zijn, aangezien een definitie voor kleurpasta ontbreekt. Sommige leden van de raad vinden dat als de gekleurde verven niet onder de voorgestelde normen zouden vallen, normen zouden moeten worden opgesteld die aansluiten bij het voorstel van Europese regelgeving voor die producten. De raad vindt dat tegen 2010 een analyse over de hele levensloop van de producten moet worden gemaakt, zowel voor de watergedragen als de solventgedragen producten, die rekening houdt met de ecologische, sociale en economische aspecten, evenals met de gezondheidsaspecten. De in de toekomst te nemen maatregelen moeten dan gebaseerd zijn op de resultaten van deze studie. Een informatiecampagne over het VOS-gehalte in deze producten moet worden gevoerd naar consumenten enerzijds en naar professionele gebruikers anderzijds.

3. De adviesvraag

- [5] De adviesvraag vermeldt: “Deze normen vertegenwoordigen de minimaal te leveren inspanning om in 2010 de vooropgestelde uitstootlimiet te halen inzake vluchtige organische stoffen – een limiet waartoe België zich heeft verbonden met de ondertekening van het Protocol van Göteborg van 04/02/2000, in het raam van het Verdrag van de Verenigde Naties over de grensoverschrijdende luchtverontreiniging. Bovendien moeten we rekening houden met de recente ontwikkelingen op Europees vlak. Er bestaat immers een Richtlijn over de nationale emissieplafonds die voor België nog strengere normen oplegt dan het Protocol van Göteborg. Daarenboven hebben de studies “Décopaint¹” en “Entec²”, uitgevoerd op verzoek van de Europese Commissie, aanleiding gegeven tot het voorstel inzake decoratieve verven en vernissen, alsook inzake verven voor het overspuiten van voertuigen. In de toekomst zullen de daar aangegeven waarden waarschijnlijk als basis dienen voor een voorstel van Richtlijn.”
- [6] De adviesvraag stelt verder: “In sommige Europese lidstaten, waaronder Nederland en Oostenrijk, geldt voor deze materie al een relatief strenge wetgeving. Ook België moet die weg inslaan. Alleen met de waarden die voorkomen in ons ontwerp van Koninklijk Besluit, zal ons land aan de internationale vereisten betreffende de vluchtige organische stoffen kunnen voldoen. De normen aangereikt door de twee Koninklijke Besluiten zijn het resultaat van maandenlang overleg met de Belgische Vereniging voor verven en vernissen (IVP). De Belgische Confederatie van de Autohandel en -Reparatie (FEDERAUTO) is eveneens geraadpleegd rond het ontwerp van Koninklijk Besluit over de koetswerkverven. Ook de Belgische Federatie van de Distributieondernemingen (FEDIS) is geraadpleegd voor de twee ontwerpen van Koninklijk Besluit.”
- [7] De vertegenwoordiger van de minister, Mevr. Da Silva, heeft in de toelichting bij de adviesvraag in de werkgroep productnormen van de FRDO, verwezen naar de resultaten van een studie die Econotec en Vito³ uitgevoerd hebben in opdracht van de Federale Diensten voor het Leefmilieu, en die als basis gediend hebben voor het voorliggend ontwerp-KB.

4. Context van de maatregel

- [8] Dit ontwerp-KB past in het kader van de verbintenissen van het Protocol van Göteborg voor België. België moet de uitstoot van VOS verminderen met 56% in 2010 tegenover 1990.
- [9] Richtlijn 2001/81/EG van 23 oktober 2001herinnert er in de consideransen aan dat, volgens een Besluit van het Europees Parlement en de Raad, bijzondere aandacht zal worden besteed aan de ontwikkeling en uitvoering van een strategie die ervoor moet zorgen dat de kritische belasting voor blootstelling aan verzurende, eutrofiërende en fotochemische luchtverontreinigende stoffen niet wordt overschreden (considerans 3). Verder wordt verwezen naar richtlijn 97/72/EEG van 21 september 1992 die bepaalt dat de Commissie bij de Raad een verslag zal indienen over de evaluatie van fotochemische verontreiniging in de Gemeenschap, samen met de voorstellen die zij dienstig acht voor de beheersing van de verontreiniging van de lucht door ozon op leefniveau en, zo nodig, de vermindering van de emissies van ozonprecursoren (considerans 4). Grote delen van

¹ Chemiewinkel, Enterprise Ireland, WIMM, Decopaint: Study on the Potential for Reducing Emissions of Volatile Organic Compounds (VOC) Due to The Use of Decorative Paints and Varnishes for Professional and Non-professional Use, June 2000.

² Entec UK Limited & The Paint Research Association, Reducing VOC emissions from the Vehicules Refinishing sector, August 2000.

³ Econotec Consultants, Vito, Preparation of a policy to reduce the emissions of VOC from products, October 2000.

de Gemeenschap staan bloot aan deposities van verzurende en eutrofiërende stoffen in hoeveelheden die voor het milieu schadelijke gevolgen hebben. De door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) vastgestelde richtwaarden ter bescherming van de menselijke gezondheid en de vegetatie tegen fotochemische verontreiniging worden in alle lidstaten in aanzienlijke mate overschreden (considerans 5).

- [10] De richtlijn bevat een lijst (bijlage 1) met de uiterlijk in 2010 te bereiken plafonds per lidstaat voor elke van verontreinigde stof. Elke lidstaat moet uiterlijk op 1 oktober 2002 een programma opstellen voor de geleidelijke reductie van de nationale emissies, teneinde uiterlijk in 2010 aan de nationale emissieplafonds te voldoen.
- [11] Er is momenteel een ontwerp-richtlijn op Europees niveau in de maak inzake maximale VOS-gehalten in decoratieve verven en vernissen en voor producten bestemd voor het overspuiten van voertuigen. In vergelijking met het Belgische voorstel zijn voor sommige producten de normen strenger, voor andere minder streng. Er zijn normen die bereikt moeten worden tegen 2007 en tegen 2010. Uit een voorafgaande kostenbatenanalyse⁴, uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie blijkt dat een dergelijke richtlijn een zeer gunstige kosten / baten verhouding heeft. De maatschappelijke baten zouden volgens deze studie 4 tot 5 keer groter zijn dan de kosten.

5. De ter advies voorgelegde ontwerp-KB's

- [12] Het ontwerp-KB betreffende de reductie van het gehalte aan vluchtige organische stoffen in decoratieverven en vernissen voor professioneel en niet-professioneel gebruik legt voor een hele categorie water- en solventgedragen producten (art. 3)⁵ normen op voor een maximum-gehalte aan vluchtige organische stoffen (bijlage 1). Deze producten worden nader gedefinieerd (art. 2). Een aantal producten worden uitgesloten van het toepassingsgebied (art. 5). De verpakings- en etiketeringsverplichting komt aan bod in art. 5. Tenslotte bepalen twee artikelen hoe de monsterneming en voorlopige inbeslagname moet worden uitgevoerd. Bijlage 1 bestaat uit een tabel die voor de in art. 3 opgesomde categorieën aan producten, zowel de watergedragen als de solventgedragen soorten, de maximumgehalten aan vluchtige organische stoffen geeft voor de jaren 2005, 2008 en 2010.
- [13] Het ontwerp-KB betreffende de reductie van het gehalte aan vluchtige organische stoffen in producten bestemd voor het overspuiten van voertuigen legt voor een hele categorie water- en solventgedragen producten (art. 3)⁶ normen op voor een maximum-gehalte aan vluchtige organische stoffen (bijlage 1). Deze producten worden nader gedefinieerd (art. 2). De verpakking- en etiketteringsverplichting wordt vastgelegd in art. 4. Tenslotte bepalen twee artikelen hoe de monsterneming en voorlopige inbeslagname moet worden uitgevoerd. Bijlage 1 bestaat uit een tabel die voor de in art. 3 opgesomde categorieën producten de maximumgehalten aan vluchtige organische stoffen geeft vanaf 1 januari 2004.

⁴ The Costs and Benefits of the reduction of volatile organic compounds from paints, prepared by Directorate-General Environment, air and noise unit, 2 may 2002.

⁵ Verven voor binnenmuren en plafonds met een spiegelglans van minder dan 25 eenheden bij een hoek van 60°, verven voor binnenmuren en plafonds met een spiegelglans van meer dan of gelijk aan 25 eenheden bij een hoek van 60°, verven voor buitenmuren in metselwerk, bakstenen of stucco, lakverven voor de decoratie van hout en metaal, vernissen en lasuren, niet-filmogene lasuren voor hout, isolerende grondverven en impregnaties, fixeermiddelen en producten met hydrofoberende eigenschappen, één-component coatings met bijzondere prestaties, twee-component coatings met bijzondere prestaties, meerkleurenverven, verven met decoratieve effecten.

⁶ Spuitpistoolreinigingsmiddelen, oppervlaktereinigers, washprimer, precoat en primer, plamuur, primer surfacer, surfacer, poriënvuller, 1-laags aflak, basislak, vernis, speciale producten.

6. Opmerkingen van de FRDO

6.1. Opmerkingen over de vorm van de ontwerp-KB's

- [14] De overwegingen van beide ontwerp-KB's verwijzen naar het (Protocol van Göteborg bij het) Long Range Transboundary Air Pollution - verdrag (LRTAP-verdrag). Dit verdrag heeft evenwel eveneens een officiële Nederlandstalige en Franstalige benaming: respectievelijk *Verdrag van Genève van 1979 betreffende Grensoverschrijdende Luchtverontreiniging over Lange Afstand* en *Convention de Genève de 1979 sur la pollution atmosphérique transfrontière à longue distance*.
- [15] De overwegingen van beide ontwerp-KB's vergeten melding te maken van de Richtlijn 2001/81/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2001 inzake nationale emissieplafonds voor bepaalde luchtverontreinigende stoffen.

6.2. Opmerkingen over de inhoud van de ontwerp-KB's

- [16] De raad kan instemmen met dit een voorstel in het licht van de verplichtingen van België voortvloeiend uit het Göteborg-Protocol en richtlijn 2001/81/EG. Het is een goed initiatief dat de betrokken sectoren geconsulteerd werden bij het opstellen van de voorgestelde maatregelen.
- [17] Sommige leden van de raad⁷ vinden dat er evenwel verdere stappen moet worden genomen om de milieuplichtingen na te komen en de gezondheidsrisico's te beperken. In navolging van Nederland zou bijvoorbeeld het VOS-gehalte van verven voor professioneel gebruik beperkt kunnen worden tot 60g/l (voor muurverven) en 100g/l (voor overige verven, en andere producten zoals lakken, beitsen, vernissen of vulmiddelen)⁸. Aangezien in de regelgeving wordt gesteld dat de producten "enkel met water te verdunnen zijn", komt dit neer op een verbod van solventgedragen verven voor professioneel gebruik. Deze leden stellen daarom voor dat de overheid met de betrokken sector bekijkt of een dergelijke maatregel ook in België zou kunnen worden ingevoerd. In de Scandinavische landen bereikten de werkgevers en de vakbonden eveneens een akkoord om solventgebaseerde verven te vervangen door watergedragen verven (mits enkele uitzonderingen).
- [18] Daarbij verwijzen deze leden naar de reeds vermelde studie van Econotec en Vito "Preparation of a policy to reduce the emissions of VOC from products" (p. 16) die stelt dat "een emissiereductie van 9000 ton kan gerealiseerd worden door het implementeren van een productgerelateerd beleid. Dit potentieel zou ongeveer voor de helft kunnen

⁷ A. Panneels, (ondervoorzitter), A. Cliquet, G. De Schutter, G. Lejeune, R. Moreau, T. Snoy, S. Van Hauwermeiren (vertegenwoordigers van de leefmilieuorganisaties), B. Bode, G. Fremout (vertegenwoordigers van de ontwikkelingsorganisaties), C. Rousseau, P. Van Cappellen (vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties), B. Melckmans, M. Pans, F. Philips, L. Slabbinck, A. Wilmart (vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties), L. Hens, J.-P. van Ypersele, H. Verschure, E. Zaccà (vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus).

T. Rombouts, R. Verheyen (voor- en ondervoorzitter), L. Lavrysen (vertegenwoordiger van de wetenschappelijke milieus) hebben zich onthouden.

⁸ De reglementering in Nederland is niet van toepassing op handelingen in woningen of andere gebouwen, bestaande uit:

- het voorbereiden van muren van de betreffende woningen of andere gebouwen op plaatsen waar deze muren ernstig verontreinigd zijn door brand- of rookschade of door nicotineaanslag;
- het voorbereiden in de zin van versterken van sterk poreuze of poederende bestanddelen van de betreffende woningen of andere gebouwen;
- het repareren met behulp van verf of lak van beschadigingen aan stalen constructies bij nieuwbouw van woningen of andere gebouwen.

komen van de verwachte daling ten gevolge van het uitvoeren van de “solventrichtlijn”. Ongeveer 40% van het potentieel kan gerealiseerd worden door het vervangen van solventgebaseerde verven en vernissen voor gebouwendecoratie door watergebaseerde verven en vernissen.”

- [19] Deze leden wijzen er ook op dat vluchtige organische stoffen in verven en vernissen gevolgen hebben voor de gezondheid van de werknemers die ermee in contact komen. Er zijn zowel kortetermijn- als langetermijnevolgen. Eén van de belangrijkste langetermijnevolgen is het risico op het organo-psycho-syndroom (OPS). Deze ziekte uit zich in geheugenstoornissen, karakterwijziging, enz. In België krijgen elk jaar 20 tot 220 mensen deze ziekte.
- [20] Andere leden van de raad⁹ vinden dat er gewacht moet worden op de resultaten van een globale levenscyclusanalyse van zowel de watergedragen als de solventgedragen producten om uit te maken welke maatregelen er nog kunnen genomen worden (zie par. [26]). Ze verwijzen hierbij – cf. de mondelinge toelichting van de vertegenwoordiger van de minister, Mevr. Da Silva – naar Zweden waar de verven voor buitengebruik die solventgedragen zijn (laag VOS-gehalte: ±300g/l) , gestimuleerd worden, gezien zij op basis van LCA-analyses beter scoren dan de watergedragen producten. Deze leden ondersteunen een aanpak op Europees niveau om distorsies in de markt te voorkomen.
- [21] Deze leden wijzen erop dat het gevaar van blootstelling van werknemers aan VOS wordt voorkomen door een reductie aan VOS-gehalten in de producten. Bovendien vermelden de etiketten aangebracht op de verpakkingen de gevaren (oranje symbolen, speciale zinnen) van de producten.
- [22] Sommige leden van de raad¹⁰ vinden het in ieder geval aangewezen om in België, net zoals in Nederland, op de verpakking van de verven en vernissen én de producten bestemd voor het overspuiten van voertuigen te vermelden welke het gehalte is aan vluchtige organische stoffen, en hier niet mee te wachten tot er eventueel een overeenstemming hierover wordt bereikt op Europees vlak.
- [23] Andere leden¹¹ wijzen erop dat etikettering een Europese aangelegenheid is en dat dit moet worden bediscussieerd op Europees niveau.
- [24] De raad meent dat het niet duidelijk is hoe de normen in bijlage 1 van het ontwerp-KB over decoratieve verven en vernissen toe te passen zijn. Aangezien een definitie voor

⁹ C. Bosch, I. Chaput, C. Klein, P. Vanden Abeele (vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties), H. De Buck, D. Rigaux (vertegenwoordigers van de energieproducenten).

T. Rombouts, R. Verheyen (voor- en ondervoorzitter), L. Lavrysen (vertegenwoordiger van de wetenschappelijke milieus) hebben zich onthouden.

¹⁰ A. Panneels, (ondervoorzitter), A. Cliquet, G. De Schutter, G. Lejeune, R. Moreau, T. Snoy, S. Van Hauwermeiren (vertegenwoordigers van de leefmilieuorganisaties), B. Bode, G. Fremout (vertegenwoordigers van de ontwikkelingsorganisaties), C. Rousseau, P. Van Cappellen (vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties), B. Melckmans, M. Pans, F. Philips, L. Slabbinck, A. Wilmart (vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties), J.-P. van Ypersele, E. Zaccà (vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus).

T. Rombouts, R. Verheyen (voor- en ondervoorzitter), L. Lavrysen (vertegenwoordiger van de wetenschappelijke milieus) hebben zich onthouden.

¹¹ C. Bosch, I. Chaput, C. Klein, P. Vanden Abeele (vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties), H. De Buck, D. Rigaux (vertegenwoordigers van de energieproducenten), L. Hens, H. Verschure (vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus).

T. Rombouts, R. Verheyen (voor- en ondervoorzitter), L. Lavrysen (vertegenwoordiger van de wetenschappelijke milieus) hebben zich onthouden.

kleurpasta ontbreekt, vraagt de raad zich af wat de draagwijdte is van het onderscheid tussen de tabellen voor 2008 en 2010 die gelijke waarden vooropstellen, maar waar voor 2010 de kleurpasta's inbegrepen zijn. Een mogelijke interpretatie die tijdens de besprekingen in de werkgroep productnormen werd gemaakt, is dat enkel de niet-gekleurde producten aan de normen zouden moeten voldoen tot 2010, wat betekent dat een groot deel van de verven en vernissen aan enige norm zou ontsnappen tot 2010. Gezien de interpretatieproblemen, zou een bepaling in het ontwerp-KB duidelijk moeten aangeven wat het verschil precies is tussen 2008 en 2010.

- [25] Indien de interpretatie zoals hierboven gesteld correct is, en de gekleurde verven (verf met kleurenpasta) pas in 2010 moeten voldoen aan de normen, dan is deze termijn volgens sommige leden van de raad¹² te lang. Deze leden menen dat in dat geval beter kan worden gewerkt aan een extra set normen die reeds gelden vanaf 2005 en 2008 voor de gekleurde verven (verven met kleurenpasta's). Het gamma producten die onder deze KB's vallen zouden moeten aansluiten bij het voorstel van Europese regelgeving.
- [26] De raad vindt dat tegen 2010 een analyse over de hele levensloop van de producten moet worden gemaakt, zowel voor de watergedragen als de solventgedragen producten, die rekening houdt met de ecologische, sociale en economische aspecten, evenals met de gezondheidsaspecten. De in de toekomst te nemen maatregelen moeten dan gebaseerd zijn op de resultaten van deze studie. Deze resultaten zullen eveneens nuttig zijn voor de Europese discussies over de ontwerp-richtlijn over het verminderen van het VOS-gehalte in verven, vernissen en producten bestemd om auto's te overspuiten.
- [27] De raad meent dat het hoofdstuk over de monsterneming en voorlopige inbeslagname in beide ontwerp-KB's moet worden aangevuld met een bepaling die een tegen-expertise moet mogelijk maken. Een bijkomende bepaling is eveneens nodig om praktische afspraken te maken omtrent het voorkomen van het verdampen van de solventen in deze procedures.
- [28] De raad meent dat er over het VOS-gehalte in deze producten een informatiecampagne moet worden gevoerd inzake leefmilieu- en gezondheidseffecten naar consumenten enerzijds en naar professionele gebruikers anderzijds.
- [29] De raad wijst erop dat dit ontwerp-KB aangemeld moet worden aan de Europese Commissie in navolging van Richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften.
- [30] De raad dringt er bij de personen of diensten die adviesvragen inzake productnormering opstellen, op aan om in het vervolg de studies op basis waarvan de ontwerp-reglementering is gebaseerd, in het vervolg gelijktijdig ter beschikking te stellen met de adviesvraag.
- [31] Tenslotte wenst de raad aan te stippen dat de studie van Econotec en Vito vermeldt dat de milieu-ngo's en vakbonden werden geconsulteerd bij de opmaak van deze studie, terwijl deze organisaties na interne rondvraag hiervan niet op de hoogte blijken te zijn.

¹² A. Panneels, (ondervoorzitter), A. Cliquet, G. De Schutter, G. Lejeune, R. Moreau, T. Snoy, S. Van Hauwermeiren (vertegenwoordigers van de leefmilieuorganisaties), B. Bode, G. Fremout (vertegenwoordigers van de ontwikkelingsorganisaties), C. Rousseau, P. Van Cappellen (vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties), B. Melckmans, M. Pans, F. Philips, L. Slabbinck, A. Wilmart (vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties), L. Hens, J.-P. van Ypersele, H. Verschure, E. Zaccarà (vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus).

T. Rombouts, R. Verheyen (voor- en ondervoorzitter), L. Lavrysen (vertegenwoordiger van de wetenschappelijke milieus) hebben zich onthouden.

Bijlagen

1. Aanwezige en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 18 juni 2002

3 van de 4 voor- en ondervoorzitters

T. Rombouts, A. Panneels, R. Verheyen

de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming

A. Cliquet (Birdlife Belgium), G. De Schutter (Inter-Environnement Bruxelles, IEB), G. Lejeune (World Wide Fund for Nature, WWF), R. Moreau (Greenpeace Belgium), T. Snoy (Inter-Environnement Wallonie, IEW), S. Van Hauwermeiren (Bond Beter Leefmilieu, BBL)

2 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking

B. Bode (Broederlijk Delen), G. Fremout (Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, VODO)

de 2 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen

C. Rousseau (Centre de Recherche et d'Information des Organisations des Consommateurs, CRIOC), P. Van Cappellen (Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties, OIVO)

5 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties

B. Melckmans (Fédération Générale du Travail de Belgique, FGTB), M. Pans (Algemeen Belgisch Vakverbond, ABVV), F. Philips (Algemeen Belgisch Vakverbond, ABVV), L. Slabbinck (Algemeen Christelijk Vakverbond van België, ACV), A. Wilmart (Confédération des Syndicats Chrétiens de Belgique, CSC)

4 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties

C. Bosch (Federatie Voedingsindustrie, FEVIA), I. Chaput (Fédération des Entreprises de Belgique, FEB), C. Klein (Federatie van de Chemische Industrie van België, Fedichem), P. Vanden Abeels (Unie van Zelfstandige Ondernemers, UNIZO)

de 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten

H. De Buck (Electrabel), D. Rigaux (Samenwerkende vennootschap voor Productie van Electriciteit, SPE)

5 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus

L. Hens (Vrije Universiteit Brussel, VUB), L. Lavrysen (Universiteit Gent, UG), Jean-Pascal van Ypersele (Université Catholique de Louvain, UCL), H. Verschure (Katholieke Universiteit Leuven, KU Leuven), E. Zaccarï (Université Libre de Bruxelles, ULB)

Totaal: 29 van de 38 stemgerechtigde leden

2. Vergaderingen ter voorbereiding van dit advies

De werkgroep *productnormen* vergaderde op 27 mei en 3 juni 2002 om dit advies voor te bereiden.

3. Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies

Stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

L. Lavrysen (UG) – voorzitter van de werkgroep *productnormen*

E. Borgo (BBL), A. De Vlamincq (IEW), B. Melckmans (FGTB), A. Nachtergaele (Federatie Voedingsindustrie, FEVIA), A. Panneels (FGTB), D. Pevenage (Fedichem), E. Quintana (CNCD), L. Slabbinck (ACV), K. Taschner (Inter-Environnement Bruxelles)

Wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts

D. Misonne (FUSL) – vice-présidente du groupe de travail *normes de produits*

Secretariaat

S. Hugelier